

הרב ידידיה כהנא

ר"מ בישיבת "אורות אביב", תל אביב

נתינת גט וגירושין - מעשה ומהות

עיון בשיטת הרמב"ם

הקדמה

התורה, בפרשת הגירושין, כותבת (דברים כד, א):

והיה אם לא תמצא חן בעיניו... וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה, ושלחה מביתו.
ויצאה מביתו...

בפסוק ישנה התייחסות לנתינת הגט ביד האשה ("ונתן בידה"), אולם מיד לאחריו אומרת התורה "ושלחה מביתו".

מחי המשמעות ההלכתית של אמירה זו מבחינת תהליך הגירושין¹? האם הבעל המגרש את אשתו חייב לשלחה מביתו, או שמא הנתינה בלבד היא המגרשת, ולחלופין – האם הגירושין הנם מעשה משפטי, או שמא יש בהם תוכן מהותי, וללא הרצון להוציא את האשה מהבית אין להם משמעות?

במאמרנו ננסה לתת תשובה לשאלה זו, לאור עיון בשיטת הרמב"ם בעניין.

א. גירושין לפטור מייבום

הגירושין הרגילים, שבהם אדם מגרש את אשתו כי מצא בה ערוות דבר, או שלא חפץ בה מכל סיבה אחרת, הם מצב פשוט, שבו הבעל אינו מעוניין עוד באשתו. אך יש מצבים שבהם הבעל רוצה לתת לאשה מעמד משפטי של גרושה, אך אינו רוצה באמת לשלחה מביתו. דוגמה לכך היא כשהבעל יוצא מביתו וחושש לעגן את אשתו, או שהבעל נוטה למות ואין לו בנים, ואינו רוצה שאשתו תלך ליבם.

אם נטען שבגירושין לא די במעשה המשפטי, אלא יש צורך גם ברצון לשלח את האשה מביתו – היינו התוכן המהותי, במקרים כאלה נצטרך לוודא שאין לבעל כוונה להשאיר את האשה בביתו, ואם הנחה זו הוכחה כבלתי נכונה הגירושין לא יחולו, שכן חסר בהם המרכיב המהותי.

¹ הגמרא (יבמות ק"ג:) דורשת מפסוק זה כי שוטה שאינה יודעת לשמור את גטה ואת עצמה אינה בת גירושין. ו"ל: "אלא דאין יודעת לשמור לא גיטה ולא עצמה, דבר תורה שוטה מתגרשת?... ותנא דבי רבי ישמעאל: ושלחה מביתו – מי שמשלחה ואינה חוזרת, יצתה זו שמשלחה וחוזרת". שאלתנו היא בתחום הפשט: כשם שהנתינה היא מחויבת ואינה רק לדרשה, האם גם שילוח האשה הוא חלק מתהליך הגירושין?

ואכן, כך כתוב במשנה² (סו, ס:):

זה גיטיך... מהיום אם מתי, מעכשיו אם מתי – ה"ז גט...

לא תתייחד עמו אלא בפני עדים...

כלומר, אשה כזו, שהתגרשה בתנאי שהבעל ימות, אסור לה להתייחד עם הבעל, משום שהתייחדות עמו תוכיח שאין תוכן מהותי למעשה הגירושין המשפטי, ועל כן הגט הוא חסר משמעות.³

ב. גירש ולא הוציאה מביתו

הביטוי הראשון לתפיסה זו – שהגירושין אינם רק נתינת גט – מופיע ברמב"ם (פרק א הל' ה):

זה שנ' בתורה "ושלחה מביתו", אין עניינו שלא יגמרו גירושיה עד שתצא מביתו, אלא משיגיע הגט לידה גמרו גירושיה, ואע"פ שעדיין היא בביתו, כמו שיתבאר, לא נאמר "ושלחה", אלא שאם גירש ולא הוציאה מביתו הרי זה כמו שגירש והחזיר גרושתו, לפיכך צריכה ממנו גט שני, כמו שיתבאר.

אפשר אמנם להבין ברמב"ם שמי שגירש ולא הוציא את אשתו מביתו כאילו קידשה מחדש, אך קשה הדבר, שכן אם זה הפשט, מדוע המקור הוא מהפסוק בפרשת הגירושין, והרי זה דין קידושין מוחלט? על כרחנו, שהישארות האשה בבית מבטלת את הגירושין, ומחזיר גרושתו מופיע רק כדימוי. אם כך, מה פירוש דברי הרמב"ם?

לפני שנבאר את דבריו, נשים לב כי יש שינוי לשון ושינוי דין בין הרישא של ההלכה לסיפא שלה. ברישא כותב הרמב"ם: "עד שתצא" – "ועדיין היא בביתו", ועל כך אומר הרמב"ם שגמרו גירושיה. לעומת זאת, בסיפא הוא כותב: "ולא הוציאה", ועל כך הוא אומר שאין הגירושין חלים, והווי כמחזיר גרושתו.

על-פי מה שניסינו לטעון לעיל, נבאר כי אין כוונת התורה שחלק ממעשה הגירושין הוא הוצאת האשה מהבית, ואפילו נשארה האשה בבית לאחר הגירושין הרי היא מגורשת; אלא שאם הבעל לא הוציאה מביתו, והוא ממשיך עמה בחיי אישות רגילים, הדבר מוכיח שאין כוונתו בגירושין אלא למעשה משפטי, ללא התוכן המהותי של הגירושין – הוצאת האשה מהבית.

להלן ננסה לראות דינים נוספים ברמב"ם שאפשר להבין על-פי העקרון הנ"ל.

² כל מראי המקומות בגמרא מתייחסים למסכת גיטין, ברמב"ם להל' גירושין, ובטור או בשו"ע לאבן העזר, אלא אם צוין אחרת.

³ רש"י (שם) מסביר שהדבר הוא משום שמא בעל, ואז הוי כקידש שנית. אנו מנסים פה ללכת בכיוון אחר.

ג. ביטול גט שנעשה מעכשיו על תנאי

הרמב"ם (פרק ח הל' ב) כותב:

כל המגרש על תנאי, בין שאמר "מעכשיו" בין שאמר "אם יהיה" ו"אם לא יהיה" – הרי זה לא יתיחד עם אשתו כל זמן שלא נתקיים התנאי אלא בפני עד, ואפילו עבד, ואפילו שפחה, חוץ משפחה או בנה הקטן, מפני שאינה בושה מלשמש בפניהם. והדבר ידוע שאם נתיחד עמה בפני שני עדים כאחד, אפילו נתקיים התנאי אחר-כך⁴, הרי זו ספק מגורשת, שמא נבעלה ובטל הגט, כמו שיתבאר בהלכות אלו.

דברי הרמב"ם תמוהים: הרי גט שניתן מעכשיו בתנאי חל מיד, ובלבד שיתקיים התנאי אחר-כך, ובתנאי של "מעכשיו" כתב הרמב"ם עצמו שאינו יכול לבטל את הגט לאחר נתינתו, אף קודם שהתקיים התנאי⁵. ואם כך, כיצד ניתן לבטל גט לאחר שחל?

ה"מגיד משנה" (שם) מסביר שהדין שאליו מכוון הרמב"ם במה שכתב "וכמו שיתבאר" הוא דין המגרש אשתו ולנה עמו בפונדקי (אפ):

המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי, ב"ש אומרים: אינה צריכה הימנו גט שני, ובה"א: צריכה הימנו גט שני. אימתי? בזמן שנתגרשה מן הנשואין...

ושם מבואר שאנו חוששים שמא קידשה בביאה. וכן פסק הרמב"ם (פרק י הל' יז-יח):

המגרש את אשתו וחזר ובעלה בפני עדים קודם שתנשא לאחר, בין שגירשה מן הנשואין בין מן האירוסין, הואיל ואשתו היתה הרי זו בחזקת שהחזירה, ולשם קידושין בעל... נתייחד עמה בפני עדים, והוא שיהיו שני העדים כאחד, אם היתה מגורשת מן הנשואין חוששין לה שמא נבעלה והן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה... לפיכך צריכה גט מספק, והרי היא ספק מקודשת, ואם היתה מגורשת מן האירוסין אין חוששין לה.

ומסביר המגיד משנה שהוא הדין במגרש מעכשיו בתנאי ובעל קודם שיתקיים התנאי – שהרי זה כמקדש.

⁴ יש שגורסים ברמב"ם "אפילו לאחר שנתקיים התנאי" (כך הגרסה במהדורת פרנקל, ועיין ילקוט שינויי נוסחאות (שם), אך גם כך הכוונה היא שאפילו התקיים התנאי אחר שהתייחד עמה, הוי ספק מגורשת. ועיין מאירי (עב: על המשנה "לא תתיחד עמו"), שדחה את האפשרות שאם בא עליה לאחר קיום התנאי שהיא אינה מגורשת, וכן הקשה הרמ"ך. ואם כן, ודאי כוונת הרמב"ם היא שאפילו נתקיים התנאי אחר-כך, הרי הגט בטל קודם לכן. ועיין גם בדברי המחבר שהבאנו במאמר, שבוודאי הבין כך ברמב"ם, ואולי כך גם הייתה הגרסה שלפניו.

⁵ רמב"ם (פרק ח הל' א) "או שאמר לה 'הרי את מגורשת על מנת כך וכך', כשיתקיים התנאי תהיה מגורשת משעת נתינת הגט לידה, לפיכך אינו יכול לבטל הגט ולא להוסיף על תנאו משהגיע הגט לידה".

וכן הסביר המחבר (סימן קמח סעי' ב):

כל המגרש על תנאי, בין שאמר "מעכשיו", בין שאמר "אם יהיה" ו"אם לא יהיה", ה"ז לא יתייחד עמה כל זמן שלא נתקיים התנאי... והדבר ידוע שאם נתייחד עמה... אפילו נתקיים התנאי אח"כ, הרי זו ספק מגורשת, שמא בעלה וביטל הגט, ויתבאר בסימן שאחר זה.⁶

אך הסבר זה קשה בדברי הרמב"ם. ראשית, מה מיוחד דווקא קודם שנתקיים התנאי? הרי דין זה הוא אפילו במי שגירש גירושין גמורין ובא עליה לאחר מכן. ושנית, מדוע כתב הרמב"ם "בטל הגט", והרי היה לו לכתוב שקידשה מחדש?⁷

אם נלך בעקבות היסוד שאמרנו ברמב"ם, שבגירושין יש נוסף למעשה המשפטי תוכן מהותי, הרי בגירושין מעכשיו בתנאי, כאשר נראה לעין⁸ שהבעל אינו מגרש כי אינו חפץ באשה זו, יש לנו חשש שמא הגירושין אינם אלא מעשה משפטי בלבד, ללא תוכן מהותי. במצב זה אין לנו אלא להמתין. אם הבעל יניח לגירושין לחול – הוכח שהייתה כוונה לשלח את האשה. אך אם הוא ממשיך לחיות אתה חיי אישות, וכגון שנתייחד עמה לאחר מתן הגט – הוכח שלא הייתה כוונתו אלא לגירושין משפטיים בלבד, והם אינם תקפים וממילא בטל הגט. ואם נתייחד עמה וספק נבעלה לו, הרי הגט ספק, וזאת אף שהבעל אינו יכול לבטל את הגט!

ד. מחילת האשה על אי קיום התנאי לביטול הגט

הרמב"ם סובר שהאשה יכולה למחול לבעל על תנאי קודם שנתקיים,⁹ ובכך לבטל את הגט (פרק ט הל' י):

וכן כל התנאין שהן תלויין ברצונה, ואם רצת ומחלה אותן לבעלה בטל הגט, חוששין לו שמא פייס עד שיאמר "נאמנת עלי". בד"א במתגרשת מן הנישואין שלבו גס בה, אבל במתגרשת מן האירוסין אין חוששין לו שמא פייס.

וכן מבין הרמב"ן מדבריו (בחדושים עו: ד"ה "וליחוש שמא פייס"):

⁶ ה"סימן שאחרי זה" דן במגרש אשתו ולנה עמו בפונדקי.

⁷ וכן העיר ברמב"ם המאירי (עב: ד"ה "וגדולי המחברים"), ועל כן הבין שהגט עצמו בטל.

⁸ עיין בתוספות (גיטין יח: ד"ה "חיישין"), שמקשה מדוע אין חוששים שמא פייס ובטל הגט בכל אדם ששולח גט לאשתו ממדינת הים, ומתריך שאין חשש כזה אלא כשנראה שהבעל אינו מגרש לרצונו אלא בגלל רצון האשה.

⁹ אמנם, הרמב"ם בהלכה הקודמת לא דיבר על תנאי של "מעכשיו", אלא על לאחר שנים-עשר חודש וכדו', אבל מדבריו משמע שאין חילוק בין סוגי התנאים, כי הוא כותב "וכן כל התנאין" ואינו מגביל את הקביעה דווקא לתנאי של "אם" – אלא בשאלה אם ראינו שהיה כאן, ויש חשש אם נתקיים התנאי או לא.

ורבנו הגדול ז"ל כתב כן בתשובתו, שמא פייסה בדברים ומחלה לו התנאי ובטל הגט, אבל הם גורסין ה"ז גיטיך כל זמן שאעבור. וכמקצת נוסחאות גרסינן בברייתא "על מנת"... ולפי גרסת "על מנת" למדנו בפירוש שהנותן גט לאשתו, **אע"פ שאמר לה מעכשיו**, אם התנה עליה תנאי וביטלוהו שניהם – בטל הגט, שאין התנאי כלום מאחר שבטלו אותו... ולפיכך האומר לאשה "ע"מ שתתני לי מאתים זוז", אם רצו שניהם ובטלו התנאי הגט בטל... ואע"פ שנתנה לו אחר כן, שכל זמן שלא קיימתו לתנאי אפשר לבטלו מדעת שניהם, וכשמתקיים התנאי אח"כ כאלו לא נתקיים הוא, **וכן דעת הר"ם הספרדי ז"ל**.

אמנם, הרמב"ן מתקשה גם כיצד ניתן לבטל את התנאי, ולאור זה – מה יקרה אם התנה עמה הבעל "על מנת שתתני לי מאתיים זוז", ומחלה, ואחר-כך נתנה:

...אם קבלה עליהם שלא תקיים התנאי ולא תתגרש באותה נתינה – בטל הגט מעתה, ואין צריך לומר אם לא נתנה לשם תנאי ונתנה לו לשם מתנה דגט בטל, אלא אפי' אמרה אח"כ "נותנת אני ומקיימת תנאי" כבר נתבטל, שכיון שבידו לבטל התנאי שלא תתן, מכיון שבטלוהו בטל לגמרי ושוב אין לו קיום.

כלומר, הרמב"ן מסביר שביטול התנאי במקרה זה הוא טכני בלבד, כלומר אין אמנם אפשרות לבטל חזיתית את התנאי ולגרום שכאילו לא התקיים, אלא להגדיר שנתנית הכסף לא תיחשב עוד כמילוי התנאי. ובכל זאת, אומר הרמב"ן, ברגע שהוגדר דבר זה בטל הגט מיד, ואף אם תתן האשה כסף לשם התנאי הגט כבר בטל ואינה מגורשת. אך דבר זה קשה להבנה, וכן מקשה הר"ן (לח: בדפי האלפס, ד"ה גמי):

ואין זה מחוור... דכיוון שאם נתקרא הגט או אבד הרי זו מגורשת, כ"ש שאינו יכול לבטלו...

ואני תמה, אם איתא שהיא יכולה לבטל התנאי, לומר שאע"פ שנתקיים יהיה כאילו לא נתקיים ולבטל הגט, היכי אסיקנא לעיל דבאומר "מחולין לך" דאינה מגורשת... למה לא יהא בידו לומר שיהא כאילו נתקיים?

ולפי דברינו אפשר להסביר את הרמב"ם, שכיוון שכאשר היו גירושין על תנאי, והתנאי עדיין לא התקיים, אפשר להבין את הביטול כאי רצון להוציא את האשה מבית הבעל, וממילא הגירושין אינם חלים, מחמת החוסר בתוכן מהותי למעשה. וממילא מתורצת קושיית הר"ן, מדוע אין הבעל יכול למחול לאשתו על קיום התנאי, כיוון שאין לפי הרמב"ם אפשרות למחול על התנאי, אלא שיש אפשרות לבטל את הגירושין על-ידי השארות האשה בבית בעלה.

אם כן, נמצא שיש שתי דרכים לבטל גט לאחר שחל בתנאי של "על מנת": על-ידי שהאשה ממשיכה לגור בבית בעלה – כלומר שבא עליה, או כשהאשה תמחל לבעל על קיום התנאי (במקרה שהתנאי מבטל את הגט, או שתסכים שמילוי התנאי לא יקיים את הגט), ובזה היא

בעצם אומרת שהיא נשארת בבית בעלה, ואם כן הגט בטל מאליו, משום שמלכתחילה הוכח שלא "שלחה מביתו".

נשים לב, שפירושו של הרמב"ן אינו אפשרי ברמב"ם גם ללא ההסבר שלנו, משום שלפי הרמב"ן כל מה שקרה הוא שאין כרגע אפשרות לקיים את התנאי לחלות הגט; ואילו הרמב"ם פוסק במקרה דומה שהגט אינו בטל כאשר פקעה האפשרות לקיים את התנאי, שהרי כתב (פרק ח הל' כב):

אמר לה "הרי זה גיטיך על מנת שתתני לי מאתים זוז", ולא קבע זמן ומת קודם שתתן, אינה יכולה ליתן ליורשיו שלא התנה עליה, אלא שתתן לו, ולא בטל הגט שהרי לא קבע זמן. לפיכך, אף על פי שאבד הגט או נקרע קודם שימות, הרי זו לא תנשא לזר עד שתחלוץ.

זאת אף שאין לאשה כל אפשרות לקיים את התנאי, כמבואר ברמב"ם.

ה. נתייחדו לאחר הציווי לכתוב

הרמב"ם (פרק ט הל' כה) מחדש:

נתייחד עמה אחר שאמר להן לכתוב ולחתום וליתן לה, הרי אלו לא יכתבו, וקל וחומר הדברים אם הגט שניתן לה לידה, כשנתייחד עמה נפסל הגט, שמא בעל. קל וחומר לזה שלא נכתב, ואם כתבו ונתנו לה אחר שנתייחד עמה אינו גט.

כלומר, אם נתייחד הבעל עם האשה לאחר שציווה לכתוב גט לאשתו, הגט **בטל מדאורייתא**. אולם, מקורו של הרמב"ם אינו פשוט, וכן מקשה הרמב"ן:

נראה שאם אמר לעדים "כתבו" ואחר כך נתייחד עמה, אם משנכתב זמנו לא נתייחד עמה הרי זה גט כשר, שאין כאן לחוש משום שמא יאמרו "גיטה קודם לבנה".

ולא נתברר לי דברי הרב רבינו משה ז"ל... ואין קל וחומר זה כלום, ואזלינן בחר טעמא. **ואפשר שלא כיוון הרב אלא לחוש לפייס..**

כלומר, הרמב"ן מבין את דברי הרמב"ם שמקורו הוא מגט ישן, דהיינו שנתייחד עם האשה בין הכתיבה לנתינה, ומקשה: כיצד ניתן ללמוד מגט ישן למקרה זה, הרי שם החשש הוא רק שיאמרו "גיטה קודם לבנה"¹⁰, והגט אינו נפסל מדאורייתא, אלא רק אסור לגרש בו מדרבנן. אם כן, הרמב"ן מנסה לומר שאולי חוששים שמא פייס. דבר זה תמוה ברמב"ם, ומעיר על כך ה"מגיד משנה":

¹⁰ כו., עט:..

ובאמת שכוונת רבינו אינה לחוש לפייס ולהיותה ספק מגורשת בלבד, שהרי כתב "אינה מגורשת".

על כן מציע ה"מגיד משנה" שהפסול הוא שמא ביטל את השליחות:

ובודאי שדעתו היתה ללמוד פסול הגט מקל וחומר ובטולו מן הסברה, שהוא סבור שכל שנתייחד אחר האמירה הרי הוא כאילו ביטל בפירוש שליחות, דוודאי חזר בו...

ולא דמי לגט ישן, דהתם אם נתגרשה תנשא בו... דהתם הוא עצמו עשה מעשה הנתינה.

דברי ה"מגיד משנה" תמוהים אף הם, שהרי גט ישן אינו פסול אלא לכתחילה בלבד¹¹, ואם כן אין כאן קל וחומר, אך העיקר – הסברה – חסר מן הספר.

ולפי דברינו, ניתן לומר שהרמב"ם לא התכוון ללמוד מגט ישן קל וחומר, אלא מהדין של גט שניתן לה ולא הוציאה מביתו, וכלשונו: "אם הגט ניתן לה לידה כשנתייחד עמה, נתבטל הגט". ומזה לומד הרמב"ם קל וחומר, שאם לא נכתב כלל הרי הגט מעיקרו אין לו ערך, ואינו כורת בינו לבינה, שהרי במהלך יצירתו חיו הבעל והאשה יחד, ואם כן הוכח בעיקר כתיבת הגט שאין לבעל כוונה לגרש את האשה, אלא רק למעשה המשפטי.

ו. דברי ה"צפנת פענח" והרב הרצוג

נראה כי גם ה"צפנת פענח" הרגיש בנקודות אלה ברמב"ם (גירושין פרק א הל' ה):

הנה, מלשון רבינו מוכח דכל שלאחר גירושין נשארה בביתו הוה זה גופא כמו נישואין, ואין צריך ייחוד כלל... ועיין מה שכתב רבינו לקמן פרק ט הל' כה...

ובפרק ט הל' כה, לגבי הקל וחומר של הרמב"ם (לעיל במאמר פרק ד) הוא מפנה לפרק ח הל' ב ופרק א. כלומר, גם הוא משדך את כל ההלכות שחיברנו למקשה אחת – ביטול גט לאחר שניתן על תנאי, והשאירה בביתו ובא עליה בין הציווי לכתובה¹².

גם הרב הרצוג ("פסקים וכתבים" אבה"ע סימן קצב) עמד על הפשט ברמב"ם, וכתב:

לעניין הטענה שישבו ביחוד איזה זמן אחרי הגט... **מצינו דברים נראים מוזרים... לרמב"ם פרק א הל' ה... ולא הוציאה מביתו... צריכה הימנו גט שני... לפלא שלא העירו המפרשים...**

¹¹ רמב"ם גירושין פרק ג הל' ה.

¹² עיין שם. נראה, שה"צפנת פענח" הבין את הרמב"ם בצורה אחרת, והוא שיש פה כעין קידושין חדשים, אך לא ברור לי כיצד הוא מחבר לכך את ההלכות האחרות. הבאנו את דבריו רק כדי להראות שגם הגאון הנ"ל הרגיש שכל ההלכות הללו נובעות מיסוד אחד.

ועל כרחק, מלשון רבינו, שזהו עצמו הפיסול שבדבר, לא שחוששין שקידשה שנית, שאם כן היה לרבינו לומר שחוששין שמא חזר וקידשה, ועוד מה זה עניין ל"ושלחה מביתו", ומה זה עניין ל"ולא הוציאה מביתו", אפילו הוציאה וחזר ונתייחד עמה אחר כך.

ועל כרחק שהכוונה היא שמעצם תורת הגט, הגירושין נפסלים כשלא הוציאה מביתו.

אך הרב הרצוג מקשה כמה קושיות על הבנה זו:

אך דבר זה צריך הגדרה, שהרי אמר שכיוון שמגיע גט לידה גמרו הגירושין... ואם כן, מהו המובן של "ולא הוציאה מביתו", כמה צריך שתשב עמו...?

ועוד, מהו המובן של "כמו שיתבאר"? היכן מתבאר דבר זה?

סוף דבר, דברי רבינו הגדול צ"ע.

אין ספק שהבנתו הפשוטה של הרב הרצוג ברמב"ם היא כהבנתנו, ולפי דברינו במאמר זה גם קושיותיו מתיישבות.

ז. סיכום

התורה אומרת "ונתן בידה ושלחה מביתו", ואם כן הייתה אפשרות להבין את השילוח רק כתוצאה. אך הרמב"ם כנראה הבין שהשילוח הוא החלק המהותי, התוכן של הגירושין, נוסף על המעשה המשפטי, שהוא נתינת הגט.

הראינו זאת בכמה הלכות ברמב"ם, החל מההלכה בפרק א, שאם גירש ולא הוציאה מביתו צריכה ממנו גט שני, וכן בגט שחל מעכשיו בתנאי, שבו יכולים הבעל או האשה בתנאים מסוימים "להחזיר את הגלגל", ולבטל את הגט או את התנאי, וכן הראינו זאת בציווי הבעל לכתוב גט, שמופר על-ידי חיים משותפים של הבעל והאשה, המבטלים את הגט.